

Soudc? 3

Postřehy pro učitelku

Úvod do knihy Soudc?

Na úvod je třeba říci, že Izraelci za Jozua svedli mnoho vítězných bitev a dobyli mnoho měst. Pak Jozue zemřel a pomalu i generace, která zažila boje o Zaslíbenou zemi. Přišla nová generace, která začala sloužit jiným bohům než Hospodinu. Proto se nepodařilo dokončit boj, který Jozue úspěšně začal a mnohé národy se nepodařilo vyhnat. Izraelci začali žít uprostřed nich. Důležitý je zejm. obsah Sd 2, 15–19, který by děti měli určitě slyšet. Je to úvod k celé knize soudc?

aby je izraelská pokolení poznala a naučila se bojovat (Sd 3, 2) Když člověk přijde k hotovému, obvykle si věci moc nevážá, i když někoho před tím stála velké úsilí. Kdežto za co člověk musel bojovat, toho si váží velmi. Kdo nepozná nesnáze, nepozná ani svoje slabosti a nemá potřebu sám sebe zlepšovat. Připadá si dokonalý a je pyšný.

Ti zůstali, aby byl skrze ně Izrael zkoušen (4) Hospodin nevyvedl Izraelce z Egypta, jen aby je přesadil na jiné místo, kde lépe porostou a více se o ně nestaral. Hospodin vede Izraelce z Egypta, aby byl jejich Otcem a oni jeho dětmi. Aby poznali Boží dobrotu a měli Boha rádi. V Kennánu je před nimi stálá možnost rozhodnutí pro Boha nebo pro nové modly. Příznivé je, že Izraelci často uctívají bohy jiných národů, kteří je přitom utlačují.

Zapomněli na svého Boha Hospodina a sloužili baalům a ašerám. (7) „baal“ obecně znamená „pán, mistr“, asi v tom smyslu, jako je Krakonoš „pán lesa“. O baalech se mluví v množném čísle. Nejspíše to, aspoň v době soudc?, byli nějakí místní bžkové. Byli to „mistři“, za kterými člověk jde, když něco potřebuje. Izraelci k nim odpadají od Hospodina, který je naopak vládce celého nebe i země, který byl s Izraelci v Egyptě, vedl je pouští a dovedl do zaslíbené země. Který je s Izraelem stále. Takže proti sobě stojí Bžh, který dává Izraelcům zadarmo a chce být s nimi stále jako Otec. A proti němu bžci, na které si člověk vzpomene, jen když něco potřebuje a kteří dávají „něco za něco“. Izraelci i my si máme vybrat, zda chceme Boha lásky, který nás miluje a naši lásku chce, nebo zda budeme sloužit vlastnímu sobectví, ve kterém se zajímáme jen o sebe, svůj píseň, aby se nám zde dařilo. Izraelci v baalech slouží sami sobě, ale zároveň se tím stávají otroky vlastních vášní – lakoty, chtivosti, omezenosti. Svobodný je jen ten, kdo je svobodný i sám od sebe, od svých tužeb. A takhle svobodný může být jen ten, kdo poslouchá Hospodina.

Ašery byly podle mnoha míst Písma posvátné křely nebo stromy, možná něco jako totemy. Zároveň ženské bohyně. Asi nejpravděpodobnější se zdá, že ašera byla převodně něco jako baalův totem, jakýsi „hromosvod“ jeho síly, jeho žezlo, obraz, skrze který se projevoval. A postupně ašeru začali lidé brát jako samostatnou bohyni. V knihách královských uvidíme, že vymýtit posvátné křely bylo vůbec to nejtěžší a kromě Jošijáše se to snad žádnému králi nepovedlo. Je to tedy něco jako „zvyk je železná košile“. Lidé si navykli stavět si posvátné sloupy a museli je mít, i když vlastně nevěděli proč. Jistým způsobem to můžeme přirovnat k jistým pověrám, které všichni tvrději dodržujeme, i když nevíme proč – ruce ne nepodávají křížem, jako svatební dar nejde dát nože atd. Jako v baalech můžeme vidět lidské sobectví, tak v ašerách zase přetou

nesmyslnost jednání ?lov?ka, na které ale p?esto tvrdošíjn? trvá. Ašery, jak jsme ?ekli, byli také ženské bohyn?. P?edstavují takové to „maminka to ?ekla“ – nejasnou, iracionální, „m?kkou“ autoritu, které se ?lov? k ale nedokáže vzep?ít, protože si ji pomalu ani nev?domuje.

Dohromady tedy baalové a ašery znamenají zam??ení na sebe, omezenost, sobectví, lakotu, neschopnost ovládat se, p?ekro?it vlastní stín, takové to „d?lají to tak všichni“. Hospodinovo p?íkázání naopak znamená, že dovedu kriticky posuzovat vlastní jednání, že dovedu dát za pravdu i druhému, že se ne?ídím pouze v? tšinou a pom?ry doby. Znamená v?domí Boží lásky a touhu jednat v??i Bohu vd??n?, za všech podmínek.

Vlastní p?íb?h – soudce Ehúd

moábský král Eglón nabyt nad Izraelem vrchu, nebo? se dopoušt?li toho, co je zlé v Hospodinových o?ích (12) Kdyby Izraelci poslouchali Hospodina, pohan Eglón by proti nim stál jako nep?ítel a Hospodin by byl proti n?mu. Ale když uctívají Eglónova boha, prost? to musí brát tak, že jejich „pán“ baal dop?ál Eglónovi víc št?stí, než jim; že z n?j ud?lal nad Izraelci vládce. Komu si cht?jí na sv?j útlak st?žovat? Baalovi? To je p?ece Eglón?v b?h. Pozd?ji (v. 17) platí Eglónovi „výpalné“ – jako ob?tní dar pro jeho boha. Takhle se jim baal odvd??il!

I úp?li Izraelci k Hospodinu (15a) V baalech Izraelci uctívají prosperitu na tomto sv?t? jako to nejd?ležit?jší. Jak i dnes lidé ?íkají „v??ím tomu, na co si m?žu sáhnout“. Ale když se proti ?lov?ku obrátí „v?ci, na které si m?že sáhnout“, op?t se vracejí k neviditelnému Hospodinu. Když je vše proti nám, obracíme se k nebes?m, mimo tento sv?t. Doufáme, že je ještě n?co jiného, než tento sv?t.

a Hospodin jim povolal vysvoboditele, Ehúda, syna Benjamínce Géry, muže, který nevládl pravou rukou. (15b) Nevládl pravou rukou – což bylo tehdy možná ještě horší, než dnes. Levá ruka se alespo? v dnešním orient? považuje za ne?istou, za ruku, kterou se utírá zadek. Pokud dnes v orient? jíte levou rukou, spolustolovníci vás p?es ni budou bez rozmyslu plácát. Pravice je i v Písmu symbolem síly, moci, autority. I u nás se do nedávna tvrdošíjn? trvalo na tom, že dominantní ruka má být pravá. S leváky se zacházelo velmi drsn?, ve škole jim nap? p?ivazovali levou ruku a nutili je zacházet pouze s pravou. Není úpln? jasné, zda m?l Ehúd pouze levák nebo m?l pravou ruku ochrnutou. Každopádn?, Hospodin svou volbou Ehúda ukazuje, že je pro n?j d?ležité srdce ?lov?ka. Už v drsných pom?rech orientu se p?iznává ke všem postiženým.

p?ipásal si ji pod šat k pravému boku (16) Ehúd prom?nil svou nevýhodu ve výhodu. Me?, dýka a dnes t?eba pistole se vždy dává na opa?nou stranu, než je ruka, kterou se tasí. V?tšina lidí jsou praváci, tedy u v?tšiny lidí na levý bok. Tam také p?irozen? hledají zbra? Eglónovy strážce, které Ehúda bezpochyby prohledaly. Ehúd je jedním z vícero biblických hrdin?, který z pohledu pohan? „nehraje fér“. Stejn? tak David ne?ekan? st?elí Goliáše prakem, když ten ?ekal boj z blízka kopím a me?em. To nám ukazuje, že d?ležitá jsou Hospodinova pravidla. Ne ta pravidla, která si pro svou pot?ebu vytvo?ili ti, kterým hrají do karet. Nemusíme se ?ídit pravidly, o kterých prost? lidé ?ekli „tak to bude“, ale musíme poslouchat Hospodina.

"Mám pro tebe výrok Boží." (20) Eglón uctívá baaly. Uctívá úsp?ch v tomto sv?t?, v?ci, které si m?že vícemén? propo?ítat. Nechce si p?ipustit, že úsp?ch každého je v ruce Boží a že B?h do života zasahuje. Výrok Boží, to je n?co, co Eglóna nezajímá, co slyšet nechce. Ale co jej práv? te? stihlo (sr L 12, 16–21). Vzpome?me zas, že lidé úsp?chy p?i?ítají sob?, tomu, jak se ve sv?t? vyznají. Ale náhlá nešt?stí ve v?tšin? p?isuzují Bohu, ptají se „Bože, pro?“. My máme v?d?t, že i dobrodiní každodenního dne je dar Boží, že svou dobrotou k nám B?h každého dne mluví.

tuk se za ?epelí zav?el, protože mu dýku z b?icha nevytáhl. Vyšel ven záchodem (22) Ob?as se otev?e debata nad humorem v Písmu. Ze zkušenosti víme, že u každého vtípu se najde n?kdo, kdo jej nepochopí: Humor je náro?ný na vzd?lání, zkušenost, inteligenci. T?žko najdeme n?co, co je vtípné úpln? pro všechny. Snad krom? hodn? jednoduchého humoru typu „n?kdo spadne do díry“ – takovým jednoduchým vtíp?m, když p?ijdou v pravý ?as, se ubrání málokdo. A ?ekl bych, že práv? takové povahy je humor biblický – protože Písmo je ur?eno lidem všech v?k?, kultur, zkušenosti, vzd?lání a povah. A z tohoto mého pohledu

práv? knihu soudce? lze ozna?it za nejvíce „humornou“ z celého Písma. Vypráv?ní v knize minimáln? odpovídají typu p?íb?h?, u kterých se lidé baví. Jen si zkuste vypráv?t Eglón?v p?íb?h, aniž by se n?kdo s rozpaky nesmál a nebo naopak nebyl pobou?en – jak se d?je i u v?tšiny anekdot.

Proti sob? stojí postižený Ehúd a blahobytný Eglón. V orient?, kde byla ?asto o jídlo nouze, tlouš?ka zdaleka nebyla pro ostudu. Tlustý ?lov?k rovnalo se blahobytný rovnalo se mocný rovnalo se vážený. A p?íb?h nám ukazuje, že ?eho je moc, toho je p?íliš. Tlouš?ka znamenala solidnost, ale i tehdy se na v?c dalo dívat tak, že na ?em si lidé zakládají, je vlastn? sm?šné. I dnes nám ?lov?k, ov?šený zlatem, p?ijde vlastn? komický, i když dodnes více ?i mén? bohatství obdivujeme. Nebo ?lov?k v drahém obleku a drahém voze, v drahé vile nám z jistého pohledu také p?ijde sm?šný. Ehúd poznal nesnáze ve svém život?, nevládl pravou rukou – a je st?ízlivý. Eglón poznal jen blahobyt – a je sm?šný, kon?í jako bloud.

Vyšel ven záchodem (22) není vhodné zmi?ovat d?tem, p?íb?h sám o sob? je už dost drastický; nicmén?: P?eklad tohoto místa je nejistý, z?ejm? tu jde o dosti hrubou slovní h?í?ku. Lze p?ekládat i jako „lejna vyšla“ (tak n?které starov?ké p?eklady) a ješt? v jiných variantách.

Na?ekali se až hanba (25) vyjád?ení má z?ejm? posílit komický efekt. M?že také znamenat „?ekali tak dlouho, až už jim ani nevadilo, že bude ostuda (když vejdou dovnit?, kde Eglón koná pot?ebu)“ Vtip je nicmén? v tom, že i mocný, strach nahán?jící Eglón je jen ?lov?k. N?co na zp?sob našeho „kam i císa? pán chodí sám“.

Hospodin vám vydal do rukou vaše nep?átele Moábce! (28) Protože jsou te? bez ná?elníka. Funguje zcela spolehliv? dote? – jak p?ijde armáda o velení, je tém?? s jistotou poražena, protože každá bojová operace vyžaduje organizaci a také n?jakou autoritu ve svém ?ele. Pokud lidem n?kdo ne?ekne, kam mají jít a že mají bojovat a že on ví, pro?, nikomu se nechce jen tak zabíjet nebo být zabit. Díl?í operace v?tšiny boj? nedávají ú?astník?m smysl, pot?ebují v?d?t, že mají velitele a ten ví.

Zem? žila v míru po osmdesát let. (30) V?tšinou takhle kon?í každý p?íb?h jednotlivého soudce. Bývá uvedeno ?ty?icet let – z?ejm? jde o jednu generaci, která si ješt? soudce pamatuje, podobn? jako Jozuova generace si ješt? pamatovala pouš? a dobývání zem?. Zde máme stru?n? uvedeného i Šamgara, takže jeho je možná druhých 40 let a ?as se uvádí v sou?tu. Ke konci už je to jen let dvacet (t?eba Samson), z?ejm?, jak se úpadek lidu prodlužuje. Skon?í to tím, že lid bude chtít krále a lepší pom?ry p?ijdou na ?as až za Davida.

Kulisy p?íb?hu

soudce – není soudce v našem smyslu. Soudce nikdo nevolí, jsou to lidé s kouzlem osobnosti a hlavn? p?irozenou autoritou, kterou jim vydobyli jejich ?iny. Je možné, že se na n? proto i lidé obracejí, aby mezi nimi rozhodli. P?edevším ale soudci uplat?ují Boží Zákon – trestají nep?átele Izraele i h?íšníky v Izraeli. A ukazují se na nich, že z Hospodinovým soudem jde i slitování a záchrana.

chladný pokojík – v Izraeli je, jak známo, horko. Místnosti na st?echách bývaly ty nejsnesiteln?jší. Minimáln? v noci tam bylo chladn?ji než v místnosti dole, ješt? rozpálené ze dne. A možná i p?ed den byla st?ešná místnost vzdušn?jší než p?ízemí.

Návrh osnovy výkladu

1. Jozue dobil ješt? mnoho vít?zství, protože za n?j Izraelci poslouchali Hospodina.
2. Pak Jozue um?el ve v?ku 110 let (Joz 24,29). A zapomn?lo se na to, že zem? stála boj na život a na smrt a že boj vyhrál Hospodin.
3. Proto B?h v zemi nechal nep?átele Izraelc?, aby nezapomínali, že za zemi vd?í jemu, aby se na n?j nau?ili spoléhat.
4. Izraelci ale sloužili boh?m svých nep?átel. Byli to ale jen vymyšlení bohové. Izraelci jim sloužili, protože se zajímali jen o sebe a necht?li, aby jim Hospodin mluvil do života.

5. Ale ti bohové jim nepomohli, protože nejsou. Naopak, národy, které sloužili těm bohům, Izraelce utlačovali.
6. Pak teprv si Izraelci vzpomněli na Hospodina a ten jim odpustil a posílal jim soudce – vysvoboditele.
7. Vybral si i Ehúda, který nevládl pravou rukou. Před Bohem mohl být postižený člověk silnější než všichni zdraví.
8. Ehúd využil toho, že bral věci do druhé ruky, než ostatní a tak mohl mít meč tam, kde by ho nikdo nehledal.
9. Přiběhl, jak zabil Eglóna.
10. Vojáci nedovedou bojovat bez velitele, ať jsou jakkoliv dobře ozbrojení a početní.
11. Izraelci se mohli dobře, dokud zase nezapomněli, že jim Bůh k tomu všemu pomohl.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[Soudce 3](#)